

مزیت‌های برگزاری نمایشگاه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش

فاطمه خوشکه‌رودی
کارشناس مهندسی
فناوری اطلاعات
استان زنجان

نیازهای محلی، متقاضیان ثبت‌نام، نیروهای انسانی مدرسه، فضای مناسب آموزشی، و امکانات و تجهیزات آموزشی، دربارهٔ ایجاد هنرستان و رشته‌های آن تصمیم گرفته می‌شود. به دلیل اشباع ظرفیت و توجه به نیازهای واقعی جامعه، باید به توسعهٔ متوازن رشته‌های نظری و فنی و حرفه‌ای^۳ پرداخت تا هنرجویان در هنگام جدایی از نظام رسمی تعلیم و تربیت و پایان تحصیلات متوسطه، حداقل یک مهارت مفید برای تأمین معاش حلال و ادارهٔ زندگی خود و خانواده داشته باشند.^۴

با نگاهی به رشته‌های موجود و نیاز جامعه به آن مهارت‌ها درمی‌یابیم، آیندهٔ اقتصادی هنرجو در همین هنرستان‌ها رقم می‌خورد. در هر کلاس درس مهارتی استاندارد، به دلیل نیاز به تجهیزات آموزشی، هنرآموز متخصص و فضای کارگاهی، تعداد معدودی هنرجو ثبت‌نام می‌شود. هنرجویان پایهٔ دهم در ابتدای مهر هیچ مهارتی ندارند، اما با کسب دانش فنی و تخصصی و مهارت عملی طی سه سال تحصیلی، در پایان تحصیلات متوسطه به انسانی با مهارت کافی تبدیل خواهند شد.

طراحی و استقرار نظام جامع هدایت تحصیلی و استعدادیابی به‌منظور هدایت دانش‌آموزان به‌سوی رشته‌ها، حرفه‌ها و مهارت‌های موردنیاز حال و آیندهٔ کشور، متناسب با استعدادها، علاقه‌مندی و توانایی‌های آنان، از توجه و اهمیت به هدایت تحصیلی و توسعهٔ متوازن نشان دارد. بازدید دانش‌آموزان دورهٔ متوسطهٔ اول از نمایش آثار مهارتی هنرجویان دورهٔ متوسطهٔ دوم در مناسبت‌ها، اهتمام هنرجویان در برگزاری نمایشگاه‌ها، راهنمایی هنرآموزان و معرفی رشته‌های مهارتی به دانش‌آموزان و اولیا در تحقق هدایت تحصیلی و رسیدن به توسعهٔ متوازن در رشته‌های نظری و مهارتی کمک می‌کند. دعوت از مسئولان، خیرین مدرسه‌ساز، نهادهای مردمی و دولتی در برگزاری نمایشگاه نیز می‌تواند در این موضوع نقش مؤثری داشته باشد. با برگزاری نمایشگاه، علاوه بر اینکه می‌توان توانایی‌های هنرجویان را به نمایش گذاشت، می‌توان کمبودها و نیازمندی‌های حمایتی هنرستان‌ها را برای تأمین و بهبود مشخص کرد.

فعالیت‌های متنوع در قالب نمایشگاه

با توجه به مفاهیمی مانند «تلفیق شایستگی‌های فنی و غیرفنی»، «آموزش همراه تولید» و «کارآموزی - کارورزی» می‌توان نمایشگاهی

جهت‌گیری کلان آموزشی و تربیتی بر محور سند تحول بنیادین قرار گرفته است. تدریس نظری و عملی، برگزاری مسابقه، نمایشگاه‌ها، کارورزی و کارآموزی، کارآفرینی، امتحان عملی، آموزش همراه با تولید، المپیادها و جشنواره‌ها از این جهت‌گیری کلان آموزشی نشان دارند. این برنامه‌ها از ابتدای سال تحصیلی در سطح کلاس، منطقه، استان و ... در هنرستان‌ها انجام می‌شوند. تأثیر و لزوم برگزاری نمایشگاه‌ها در هنرستان‌ها ضروری و به عبارت دیگر بخشی مهم از آموزش و مهارت‌آموزی است که می‌تواند شامل همهٔ موارد یاد شده باشد.

کلیدواژه‌ها: طرح شهید کاظمی آشتیانی، کارآموزی و کارورزی، آموزش همراه با تولید، تلفیق شایستگی‌های فنی و غیر فنی

برنامه‌ها و رویدادهای کیفیت‌بخشی متوسطه (طرح شهید کاظمی آشتیانی)

نمایشگاه‌ها در هنرستان‌های مهارتی فنی و حرفه‌ای با هدف‌های خاص خود مانند مسئولیت‌پذیری همه‌جانبه، مشارکت اجتماعی و تقویت روحیهٔ جمعی و مهارت‌های موردنیاز جامعه، روحیهٔ کارآفرینی، کسب شایستگی‌های عام حرفه‌ای و مهارتی زمینه‌ساز کار مولد، برگزار می‌شوند.^۱ فرایند برگزاری نمایشگاه در هنرستان، ابتدا از کلاس درس و برای کسب نمره‌های عملی و مستمر، با خلق آثار شروع می‌شود و در مرحلهٔ بعد به برپایی نمایشگاهی از آثار برتر کلاسی در هنرستان می‌انجامد. منتخب هر رشته در هر هنرستان، برای نمایشگاه منطقه‌ای برگزیده می‌شود. پس از اعلان بخشنامهٔ وزارتی دربارهٔ المپیادها و جشنواره‌ها، آثار برگزیدهٔ منطقه‌ای، مطابق شیوه‌نامهٔ آن بخش‌نامه، در المپیاد و جشنوارهٔ استانی شرکت داده می‌شوند. در صورت پذیرش، به سطح‌های کشوری و بین‌المللی نیز راه می‌یابند. این نمایشگاه‌ها با نام طرح شهید کاظمی آشتیانی^۲ و با عنوان‌های المپیادها و جشنوارهٔ هنرهای تجسمی و ... هم برای هنرآموزان و هم برای هنرجویان برگزار می‌شوند.

در هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش با رشته‌هایی در زمینه‌های صنعت، خدمات، کشاورزی و هنر آشنا می‌شویم. هر کدام از این زمینه‌ها شامل گروه‌های متفاوتی می‌شوند. بنا بر

با غیرفنی نیاز است. البته این رویداد طبیعی است و در سطح هنرستان تمرین می‌شود تا در نهایت برای برگزاری نمایشگاه در سطح منطقه و بالاتر شایستگی‌های فنی را با غیرفنی تلفیق کنند و رفع اشکال صورت گیرد. با برگزاری چنین نمایشگاهی و نمایش آثار هنرجویان در آن، می‌توان نمرات کارورزی و کارآموزی آنان را نیز پوشش داد.

آموزش همراه با تولید

هر ساله معادل مجموع درآمدهای پیش‌بینی‌شده، اعتباری با عنوان هزینه‌های خاص آموزش فنی و حرفه‌ای کشور، در نظر گرفته می‌شود. همچنین براساس قانون می‌توان با مشارکت عوامل مؤثر در آموزش، که در اینجا هنرآموزان و هنرجویان هستند، از آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و فروش محصولات، تولیدات یا ارائه خدمات در زمینه‌های صنعت، خدمات، کشاورزی و هنر در چارچوب برنامه‌های آموزشی درآمد کسب کرد. اما واحدها و مؤسسه‌های آموزش فنی و حرفه‌ای در صورتی می‌توانند به تولید، قبول سفارش و فروش محصولات تولیدی و عرضه خدمات مبادرت ورزند که انجام این امر منطبق و هماهنگ با برنامه‌های آموزشی، موافق با مهارت‌های رشته‌های تحصیلی و در حد توان هنرجویان باشد و بر طول مدت دوره آموزشی نیفزاید. بنابراین، می‌توان با برگزاری نمایشگاه‌های مناسبی، فصلی یا دائمی و با رعایت قوانین و مقررات، قراردادی بین تولیدکننده و خریدار منعقد کرد تا با دریافت سفارش به درآمدزایی و آموزش همراه با تولید کمک کرد.

کارآموزی یا کارورزی

معمولاً تیرماه و مردادماه زمان برگزاری کارآموزی یا کارورزی در هنرستان‌هاست. بدین ترتیب می‌توان با ارائه آثار و فعالیت‌های هنرجویان در حین کارآموزی یا کارورزی نمایشگاه‌هایی را برپا کرد.

تلفیقی و دائمی از آثار هنرمندان هنرآموزان و هنرجویان در خود مدرسه یا مکان‌های متفاوت با عنوان‌های متنوع آموزشی برگزار کرد. آثار این نمایشگاه می‌تواند خروجی حاصل از مسابقات، دوره‌های کارآموزی-کارورزی یا هنرستان‌های مولد و آموزش همراه با تولید باشد که هنرآموزان و هنرجویان علاقه‌مند و دارای انگیزه، با صرف زمان و انرژی بسیار آن‌ها را تهیه و آماده می‌کنند.

هنرهای تجسمی شامل انواع رشته‌های معماری، خیاطی، طراحی لباس و گرافیک است. هنرجویان هنرستان با امکانات و تجهیزات بسیار اندک، مهارت می‌آموزند و با جذب در کارگاه‌های خارج از هنرستان به کارآفرینی می‌پردازند. آشپزخانه کوچک نمونه کار نمایشگاهی و کارآفرینی هنرجویی است که مقام اول را در کلاس و مدرسه کسب کرده و به نمایشگاه منطقه‌ای راه یافته است.

تلفیق شایستگی‌های فنی و غیرفنی

برگزاری نمایشگاه در هنرستان‌ها به مناسبت‌های گوناگون سبب شور و اشتیاق، انگیزه و انجام کار واقعی می‌شود. تلفیق شایستگی‌های فنی و حرفه‌ای با شایستگی‌های غیرفنی در این موارد معنا پیدا می‌کند و کاربرد خود را نشان می‌دهد. به خاطر دارم، در بازدید از نمایشگاه یک هنرستان با مواردی مواجه شدم از جمله اینکه: قیمت کالاها مشخص نشده بود و برای بازدیدکننده معلوم نبود کدام کالا برای نمایش و کدام کالا برای فروش گذاشته شده است. هنرجویان بسته‌بندی مناسب و وسیله‌ای برای ارائه و تحویل کالا به همراه نداشتند و برای فروش کالا شماره کارت مشخصی در نظر نگرفته بودند. اصلاً آمادگی لازم را برای دریافت سفارش نداشتند. تصمیم گرفتم چند قلم کالا از نمایشگاه خریداری کنم تا انگیزه آن‌ها بیشتر شود.

آن‌ها به وضوح حس کردند که تلفیق شایستگی‌های فنی

نام اثر: آشپزخانه کوچک

اجرا: هنرجوی کارآفرین، سحر همتی

سال تحصیلی: ۱۴۰۲

پایه: دوازدهم

رشته تحصیلی: معماری

نام اثر: محراب نماز

کاربرد و ترکیب: طرح تذهیب و نقوش اسلامی با رنگ روغن
طرح و اجرا: سکینه کریمی، هنرآموز گرافیک ناحیه ۲ زنجان،
هنرستان فنی و حرفه‌ای فاطمه الزهرا (س)،

سال تحصیلی: ۱۳۹۵-۱۳۹۴

نام اثر: زندگی

جنس اثر: کاشی شکسته

تاریخ اجرا: مرداد ۱۴۰۲

مجری: هنرجویان رشته گرافیک و استاد سارا کریمی (کارورزی

و نقش تاریخی هنری)

محل اجرا: زنجان، ناحیه ۲، هنرستان فنی فاطمه الزهرا (س)

مساحت اثر: ۱۱ متر مربع

برخی ملزومات و امور اساسی در مدیریت اجرایی برگزاری نمایشگاه‌ها

نمایشگاه کلاسی در واقع فرصتی برای تمرین عملی است که به خلق اثر منجر می‌شود. در این مرحله، پایه‌های اولیه و کارنامک (رزومه) هنری هنرجویان شکل می‌گیرد و این افراد آینده درخشانی خواهند داشت. در این مرحله لازم است بهترین اثر هنرجو در طول سال تحصیلی انتخاب و مشخص شود. آنچه در معرفی آثار هنری ارسالی توسط هنرجویان مهم است، شناسنامه اثر و امکانات موردنیاز برای نمایش آن است. در شناسنامه باید نام طراح یا خالق آن، نام اثر و سال تولید درج شده باشد و روی اثر ارسالی نصب شود و پایه نگهدارنده مناسب آن نیز تهیه شود تا قابلیت نمایش در نمایشگاه را داشته باشد. نام استان، منطقه و هنرستان برای هنرجویان منحصربه‌فرد است. پس می‌توان کد ناحیه، نام هنرستان، نام هنرجو و ردیف را برای کدبندی اثر انتخاب کرد. مثلاً کدگذاری به شکل ۵۷۰۲/RZ/۵. این کد بیانگر پنجمین اثر هنرستان رضوان از ناحیه دو است.

کد:	نام اثر:
نام هنرجو:	نام هنرستان:
رشته تحصیلی:	رتبه:
سال تولد:	

در برگزاری نمایشگاه در سطح‌های گوناگون، به فهرست‌هایی نیاز است که یکی از آن‌ها فهرست دریافت و عودت آثار به صاحب اثر و دیگری فهرست پذیرش سفارش است که آماده‌سازی آن‌ها از امور بسیار مهم مسئول نمایشگاه محسوب می‌شود. از آنجا که گروه‌های فنی و حرفه‌ای و کار دانش رشته‌های بسیار زیادی را شامل می‌شوند و هر رشته به این نمایشگاه اثری خواهد فرستاد، برای انتخاب و چیدمان آثار باید از افراد صاحب‌نظر استفاده شود. هنرآموزان منتخب آن رشته‌ها برای این امر در نظر گرفته می‌شوند. مسئول نمایشگاه پس از تکمیل فهرست دریافت و عودت آثار، با نظر هنرآموزان منتخب، فضای موردنیاز برپایی غرفه‌ها را تعیین می‌کند. حال زمان ارسال آثار به نمایشگاه است که با توجه به دور یا نزدیک بودن محل نمایشگاه از موقعیت آثار، یا به‌صورت هنرستانی ارسال می‌شود یا تمام آثار در مناطق تجمع و با هماهنگی واحد پشتیبانی به‌صورت منطقه‌ای به محل نمایشگاه منتقل می‌شوند. پس از دریافت و جانمایی آثار، مراسم افتتاحیه‌ای برای برگزاری نمایشگاه تدارک دیده می‌شود تا سرآغازی باشد برای نمایش استعدادها و توانمندی‌های هنرجویان، بیان ضرورت و اهمیت برگزاری نمایشگاه و بازدید هنرجویان، هنرآموزان، مدیران، دانش‌آموزان، اولیا و مسئولان از نمایشگاه. بنابراین، باید آمادگی پذیرش سفارش محصولات یا فروش برخط از قبل پیش‌بینی شده باشد. طی برگزاری نمایشگاه به فردی نیاز است که در رابطه با آثار مهارتی داشته باشد و بتواند توضیحاتی را ارائه کند. البته به جای این فرد می‌توان از نوشته‌ها، دفترکا (بروشورها)، پوسترها یا برنوشته‌هایی استفاده کرد که توضیحاتی در رابطه با اثر به مخاطب ارائه کنند. یکی دیگر از امور مهم در برگزاری نمایشگاه، بازتاب خبری است که با رویدادنگاری، تهیه عکس و تکه‌فیلم (کلیپ) و ارسال آن در کانال‌های خبری انجام می‌شود. این کار علاوه بر اینکه می‌تواند در معرفی انواع رشته‌ها و دستاوردهای حاصل از مهارت‌آموزی نقش کاربردی داشته باشد، بر انگیزه و پشتکار هنرجویان می‌افزاید.

وقتی برپایی نمایشگاه در منطقه یا ناحیه به اتمام می‌رسد، اختتامیه‌ای برگزار و کارهای منتخب اعلام می‌شود تا از آن‌ها تقدیر صورت گیرد. بعد از پایان نمایشگاه، برگزیدگان باید آمادگی لازم برای حضور در مسابقات استانی را داشته باشند. در زمان اعلام شروع مسابقات، المپیادها و جشنواره‌های استانی، همه چیز مهیاست. هنرستان‌ها می‌توانند با آمادگی کافی آثار منتخب خود را بفرستند. هنگام برگزاری نمایشگاه در طول روزهای متوالی و دعوت از مدعوین، به افرادی برای استقرار و راهنمایی بازدیدکنندگان در غرفه نیاز است که می‌توانند بر حسب ساعت کاری نمایشگاه در دو نوبت به ترتیب همکاری کنند.

نمون برگ دریافت و عودت آثار

[illegible]

نمون برگ پذیرش سفارش محصولات

فهرست پذیرش سفارش محصولات							
ردیف	نام و نام خانوادگی سفارش دهنده	شماره تماس	کد کالا	تعداد	نام اثر	هزرتان	نتیجه

۸. خیرین با حوزه‌های کاربردی موردنیاز و تجهیزات مدرسه آشنا می‌شوند.

۹. اشتغال و حرفه‌آموزی دانش‌آموزان و ضرورت نیاز به تحصیل در هنرستان‌های مهارتی مشخص می‌شود.

۱۰. شکل‌گیری گروه‌های کاری تمرین و انجام می‌شود.

پی نوشت‌ها

۱. گزاره‌های ارزشی نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی، بندهای ۲۳ و ۲۴.
۲. بخشنامه شماره ۱۴۰۱/۲۵۷۰۰۳۰/۱۷۹۵۵
۳. سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، راهکار ۲۱/۳
۴. سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، فصل ششم، هدف‌های عملیاتی و راهکارها

از آثار و نتایج نمایشگاه‌ها می‌توان به این موارد اشاره کرد:

۱. آموزش‌های عملی و نمره‌های مستمر حاصل می‌شود.
۲. هنرجویان با دست‌اندرکاران با تجربه‌های جدید آشنا می‌شوند.
۳. کارهای صنعتی، تولیدی و خدماتی تا حد توان انجام می‌گیرند و هنرستان با محیط بیرون برای سفارش کار، آشنا می‌شود.
۴. به هدایت تحصیلی دانش‌آموزان مستعد منجر می‌شود.
۵. پذیرش سفارش، خوداشتغالی و درآمدزایی صورت می‌گیرد.
۶. در عمل شایستگی‌های فنی و حرفه‌ای با شایستگی‌های غیرفنی تلفیق می‌شود.
۷. اولیای هنرجویان با استعداد فرزند خود، امکانات و ملزومات رشته‌های هنرستان، آشنا می‌شوند.